

Ansvarsbiblioteker på ny

Af Helli Skærbak

"Det er Statsbibliotekernes Vanskeligheder ved indenfor deres nuværende Rammer med Hensyn til Plads, Personale og Annu at fyldestgøre de Krav, som Nutidens stærke Udvikling stiller til dem, der har nødvendiggjort en Undersøgelse af, om der ikke kunde findes en Nyordning, som ved en Aflastning af det enkelte Bibliotek på visse Områder kunde gøre det muligt for det at anvende større Kraft på andre og for dette Bibliotek mere nærliggende Opgaver..."

Helli Skærbak
Funktionsleder for samlinger
Roskilde Universitetsbibliotek

Ordene er hentet fra indledningen til *'Betænkning vedrørende Statens Biblioteksvæsen afgivet af det af Undervisningsministeriet under 11. oktober 1924 nedsatte Udvalg'*, som var "lovgrundlaget" for den ansvarsfordelingsplan, måske bedre kendt under det fikse navn hovedfagbiblioteksordningen, som gjaldt fra 1927 og indtil – ja indtil den ikke gjaldt mere. I dag er den jo næppe nogen operationel størrelse i væsenet, hverken når man låner, anskaffer, opbevarer eller afskaffer materialer.

Den gang, i 1927 og mange årtier derefter, var det bibliotekernes altoverskyggende problem at kunne skaffe alt det informationsmateriale, der var efterspørgsel på: at kunne "fyldestgøre de Krav, som Nutidens stærke Udvikling stiller dem..." Og op igennem århundredet, hvor informationsproduktionen virkelig tog fart, var ansvarsfordelingsplanen formentlig ikke blot en god ide, men en nødvendighed – til trods for den kritik, der gennem tiderne har været fremsat mod ordningen.¹ I dag anskaffes materialerne, herunder de digitale, mere ud fra den faktiske (eller forventede) efterspørgsel

end efter en fagfordelingsplan, som ikke altid matcher det lokale behov.

I Biblioteksloven fra 2000 er nogle forskningsbiblioteker nævnt som 'overbygningsbiblioteker', navnlig i forbindelse med lånesamarbejdet med folkebibliotekerne. Men hvilke forpligtigelser 'overbygningsbibliotekerne' har i forhold til anskaffelse – endsige opbevaring kontra kassation – af materialer, tager Biblioteksloven ikke højde for.

Hovedfagbiblioteksordningen synes således at være afgået ved naturlig død. Men i så fald synes jeg, den bør genoplives. Ikke med henblik på at koordinere materialeanskaffelserne eller ekspertisen, eller lånesamarbejdet – men med henblik på at koordinere materialeafskaffelsen. I dag går materialestrømmen i vid udstrækning ud af biblioteket. En ukoordineret indsats ved anskaffelsen kan være slemt. Men den er intet at regne mod en ukoordineret indsats ved afskaffelsen! Der er svært at udpege nogle parametre for arkivsikkerheden ved digitale medier, andet end leverandørens ord. Det medfører en risiko for, at man skønner

ét på det ene bibliotek og noget andet på det andet. Hvilket kan resultere i, at nogle trykte værker gemmes som sikkerhedskopi på et stort antal biblioteker, mens andre bare forsvinder fra jordens overflade.

Og en digital sikring (downloadede sikkerhedskopier) er formentlig enten meget dyrt – eller copyright-mæssigt umuligt at anskaffe. Og selvom det kunne lade sig gøre, så er det næppe løsningen for hvert bibliotek for sig. For som der så rigtigt står i Leif Lørrings før-omtalte artikel: Det forekommer ikke rationelt, at flere biblioteker inden for en nation køber cd-rom af back-files og bruger dyr serverkapacitet; ét bibliotek bør være tilstrækkeligt.²

Det var for over 10 år siden!

¹ Omtalt f.eks. i Leif Lørrings artikel "Hovedfagbiblioteker – en kommentar til Biblioteksledermødet i okt. 1994", i DF-Revy, årg.18, 1995, nr.2, s.47-48 - og "Ansvarsbibliotekernes rolle år 2000", i Nordinfo-nytt, 1996:4, s.5-12

² Do, s. 12

